

В. М. Клапчук

Делятин

ДЕЛЯТИН (до 1440 – Далятин, 1961–90 – Ділятин) – селище міського типу Надвірнянського району [Івано-Франківської області](#). Центр селищ. ради. Знаходиться побл. підніжжя Карпат на р. Прут (притока Дунаю), за 13 км від райцентру та за 50 км від обл. центру. Залізнична станція. Має автобусне сполучення з містами Івано-Франківськ, Львів, Чернівці, Хмельницький, Вінниця, Ужгород. Площа 17,7 км². Насел. 8288 осіб (2001, складає 99,3 % до 1989), переважно українці. Перша писемна згадка про Д. датується 1400. Назва походить від церк. імені Даль (Дель) – здрібнілої форми від Дальматій (Дельматій). Жит. Д. брали участь у повстанні під проводом Мухи 1480–92, Визв. війні під проводом Б. Хмельницького, опришків. русі. 1621 майже повністю був зруйнований татарами. Делятинці займалися виварюванням солі (Д. успішно конкурував із столицею покут. солеваріння Коломиєю), випасом овець, виготовленням тканин з вовни. Після 1-го поділу Польщі 1772 відійшов до Австрії (від 1867 – Австро-Угорщина). На 1781 у Д. мешкало 1351, на 1857 – 3364, на 1900 – 6018, на 1935 – 8815 осіб. У 1-й пол. 19 ст. тут був встановлений перший тартак, на якому 1887 розпилювали понад 3 тис. м³ деревини щорічно (1929 – 4 тартаки потуж. 85 тис. м³ деревини щорічно). 1912 у Д. та навколиш. селах функціонувало 16 читалень, членами яких були бл. 700 осіб. Під час 1-ї світової війни у м-ку зруйновано 80 % житлових і госп. будівель, усі залізничні (кам'яні віадуки) та шосейні дороги. 1919 Д. зайняли спочатку румун. війська, згодом – польські. Від 1939 – у межах кордонів УРСР. Від 1940 – смт, 1940–65 – у складі Яремчан. р-ну. Від 8 липня 1941 до 26 липня 1944 – під нім.-фашист. окупацією. Нацисти вивезли на примусові роботи до Німеччини 298 мирних жит. У серпні 1943 у бою з нім. військами побл. Д. загинув комісар партизан. з'єднання С. Ковпака Герой Радянського Союзу генерал-майор С. Руднєв (за ін. даними вбитий агентом НКВС). До серед. 1950-х рр. вели збройну боротьбу загони ОУН–УПА. Природно-ресурсний потенціал: буд. камінь, гравій, кухонна та калійна солі. Гол. підприємства: СП «Серін-Україна» (дереворозпилювал. виробництво), ЗАТ «Харчопродукт», «Делятин. деревообробна ф-ка»; держлісгосп. У Д. – 5 заг.-осв. шкіл, 2 дитсадки; міська лікарня, фельдшер.-акушер. пункт; Нар. дім, Будинок культури, 3 б-ки, муз. школа, музеї Марка Черемшини та природи; відділ. 3-х банків. Реліг. громади: УГКЦ, УПЦ КП, РКЦ. На тер. с-ща виявлено 17 археол. пам'яток (середнього та пізнього палеоліту, мезоліту, бронз. доби), є ботан. заказник заг.-держ. значення Клива, 3 пам'ятки природи місц. значення, 3 заповідні урочища. Пам'ятки архітектури: церква Різдва

Пречистої Діви Марії (18 ст.), костел (поч. 20 ст.). Встановлено пам'ятник Т. Шевченку, погруддя І. Франка. У Д. народились фахівець у галузі лісівництва, дир. Інституту лісівництва Польс. АН [Т. Герушинський](#), лікар-ендокринолог, д-р мед. н. *Г. Парашак*; письменниця [Леся Верховинка](#), скульптор [В. Довбенюк](#), майстриня декор.-ужитк. мистецтва [Я. Кушнаревич-Стеців](#); засл. арт. України [М. Бабчук](#); жили та працювали археолог, діяч ОУН [М. Клапчук](#), письменник, громад.-політ. діяч [М. Козоріс](#), правознавець, громад.-політ. діяч [М. Лагодинський](#), письменник, громад. діяч *Марко Черемшина*, польс. письменник, художник, театр. діяч [С. Виспянський](#).

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Клапчук М. М., Клапчук В. М. Історико-етнографічний нарис Делятинщини (від найдавніших часів до 1939 року). Делятин, 2000.

Бібліографічний опис:

Делятин / В. М. Клапчук // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2007. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-21384>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).